

КУЛЬТУРА И РЕЛИГИЯ

Սարգիս Փիլիսոփա Երկրորդի կորսված Ծ-եակը (532-ամյա պարբերաշրջանը): Վերականգնում (մաս առաջին)

Իգիթյան Հովհաննես Ա.

Երևանի պետական համալսարան, Աստվածաբանության ֆակուլտետ, բակալավրիատ, 4-րդ կուրս (Երևան, ՀՀ), hovhannesigityan861@gmail.com

ՀՏԳ 130.2

Հանգուցաբառեր՝ պարբերաշրջան, Չատիկ, լրում, վերականգնում, ամիս, գարնանային արևադարձ, տարվա շաբաթագիր և տարվա առաջին օր:

Утраченный 532-летний календарный цикл Саргиса Философа Второго. Восстановление (Часть I)

Игитян Ованнес А.

Ереванский государственный университет, Богословский факультет бакалавриат, 4-ый курс (Ереван, РА) hovhannesigityan861@gmail.com

Аннотация. В этой статье восстанавливается 532-летний цикл Саргиса Философа Второго, который он составил в середине XIV века по неподвижному юлианскому и подвижному армянскому календарям. Заключение и реконструкция основываются на рукописных данных.

Ключевые слова: цикл, Пасха, месяц, циклический круг, реконструкция, весеннее равноденствие, первый день года.

The Lost Calendar-Period of 532 Years of Sargis Philosopher the Second. Reconstruction (Part I)

Igityan Hovhannes A.

Yerevan State University, Faculty of Theology, bachelor's degree, 4th course (Yerevan, RA) hovhannesigityan861@gmail.com

Abstract: in this study we restore cicle of 532-years of Sargis Philosopher The Second, which he has created in the middle of 14th century based on Julian and Armenian calendars. Conclusions of this article are based on manuscriptic humble information and also the reconstruction is done according few manuscripts.

Keywords: cicle, Easter, month, reconstruction, cicle movements, month, the vernal ecuinox, the first week-day of the year.

Հոդվածի նպատակը տոմարական պարբերաշրջանի վերականգնումը և 13-14-րդ դդ. տոմարական ժամանակաշրջանի մասին պատկերացում տալն է, որի հետ սերտ կապված է նաև Սարգիս Փիլիսոփա Երկրորդը, որը 14-րդ դարի տոմարագետ է և կազմել է ԾԼԲ (=532) կամ 532-ամյա պարբերաշրջան, ինչը կորսվել է. պահպանվել են միայն նրա պարբերաշրջանի ամսաշարքերը Մ. Մ. Մատենադարանի ձեռագրերից մեկում [6, էջ 257բ]: Այս ամսաշարքերը տոմարագետ Ռ.Վարդանյանը վերագրում է Սարգիս Փիլիսոփա Երկրորդին և հավելում, որ Սարգիսն իր պարբերաշրջանը կազմել է հուլյան անշարժ և հայոց շարժական տոմարներով, այսինքն՝ ամսաշարքերով [15, էջ 137]: Վարդանյանի այս վերջին նշումը և այն, որ Սարգիսն իր պարբերաշրջանն սկսել է 1341 թվականից, բավարար և հիմնարար ելակետեր են այս պարբերաշրջանը վերականգնելու համար: Սարգիսի պարբերաշրջանն ավարտվում է 1872

թվականով: Պարբերաշրջանի հայկական ամսաշարքերում բացակայում են նահանջ տարիները, քանի որ Սարգիսը չի կիրառել Հովհաննես Սարկավագի հիմնական ռեֆորմը, սակայն Սարգիսի հուլյան ամսաշարքերը հիմնված են անշարժ տոմարի վրա և պարունակում են նահանջ տարիներ:

Այս պարբերաշրջանի վերականգնումը կարևոր է հայագիտության տեսակետից պատմական իրադարձությունների թվականների ու դրանց շաբաթագրերի ճշգրտման առումով և նաև այն հիմունքով, որ այս ժամանակահատվածին վերաբերող այլ պարբերաշրջան մենք չունենք պատմության մեջ՝ ավելի ուշ գրված տեղային Ծ-եակներից (Ծ=500, այսինքն՝ 500-ամյակ) գատ:

Նշենք, որ տոմարագետներ Ա. Աբրահամյանի և Ռ. Վարդանյանի ուսումնասիրությունների շնորհիվ բավականին մեծ տարանջատումներ են դրվել Սարգիս Փիլիսոփա

Առաջինի և Սարգիս Փիլիսոփա Երկրորդի տոմարական ժառանգությունների միջև և Մատենադարանում առկա ձեռագրերի հեղինակային պատկանելիության խնդրի պարզեցման առումով մասնավորապես Սարգիս Առաջինին է վերագրվում ձեռագրերից 6815 (258բ), 2001 (2026) (240ա-241բ), 2152, 8908 (50բ-52ա), 5707 (1067) (234ա), 6731 (258բ), թվահամարի գրագրերում առկա տոմարական աշխատությունները (հիմնականում չափածո) [10, էջեր 56-62]:

Տոմարագետ Վարդանյանը նաև նշում է, որ Սարգիս Փիլիսոփա երկրորդը իր հիշատակարանը գրել է 1384 թ. օգոստոսի 27-ին, որը հայոց շարժական տոմարի Ահկի 16-ին է համապատասխանում [14, էջ 265]: Հիշատակարանի մեջ նշվում է հենց ԳԼԳ (=833) թվականը, որը համապատասխանում է 1384 թվականին (833+551=1384): Սարգիսը նաև նշում է այդ հիշատակարանի գրման օրն ըստ Սարկավագի տոմարի (նավասարդ ԺԷ=17) [12, էջ 551]:

Շարժական տոմարում շաբաթվա օրերի կրկնությունը 7 տարին մեկ է, որը խախտվում է նահանջ տարվա ներմուծմամբ ու վերաձվում 28-ամյա պարբերաշրջանի, ուստի, այս անհամապատասխանությունը լուծել ենք հայոց շարժական հատվածում շաբաթվա օրերի գլխագրերի զուգահեռ փոխարինող շարքեր մտցնելով: Այս հանգամանքը հաշվի առնելով կիրառել ենք յոթներյակի հաշվման բանաձևը:

Կարևոր է նաև, որ հայոց ամիսները կայուն չեն հուլյան ամիսներին հերթով համապատասխանելու հատկությամբ, քանի որ չունեն նահանջներ և ետ են մնում հուլյան ամիսներից:

Սարգիսի պարբերաշրջանը իրեն նախորդած հեղինակների պարբերաշրջանների նման հիմնված է լուսնային 19-ամյակի և արևային 28-ամյակի (յոթներյակ) ցիկլերի կրկնության վրա, որտեղ 19-ամյակի կտրվածքով լուսնի լուսնը առաջին տարում ապրիլի 13-ին է, իսկ տասներորդ տարում՝ ապրիլի 4-ին (հուլյան անշարժ ամսաշաբթեր):

Ներկայացվելիք աղյուսակը համեմատել ենք որոշ տոմարագետների նույնատիպ աշխատանքների հետ, մասնավորապես՝ Անանիա Շիրակացու 532-ամյա պարբերաշրջանի նախնական [9, էջեր 174-249] և վերամշակված [13, էջեր 26-77] տարբերակների հետ, Հովհաննես Սարկավագի լուսնացույցի [14, էջեր 233-257], նաև վերջինիս 532-ամյա պարբերաշրջանի հետ [8, էջեր 190-200], Բաղայանի հայոց թվականության համակարգերի աղյուսակների [11, էջեր 314-435], վերջինիս Չատկի աղյուսակների [11, էջեր 436-442] և լուսնի լուսն աղյուսակների [11, էջեր 443-461], Անդրեասի պարբերաշրջանի և տոմարական եղանակների [16, էջեր 150-400], Գինցելի գատկացուցակների [17, էջեր 411-421] հետ:

Ներկայացնենք աղյուսակը:

Հուլյան ամսաշարք															
Նահանջն	Շ-եանի թուականն	Ներկա թուականն	Վերադիրն	Յթենրեակն	Հնգեակն	Յայտույթինն	Քամիքն (ամսաթիւ)	Արուն (շաբաթուրն)	Գարն. արեւարդած	Քամիքն (ամսաթիւ)	Լրումն լուսնի	Քամիքն (ամսաթիւ)	Տիւ. գիշեր	Չատկին	Քամիքն (ամսաթիւ)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
	Ա	ՌՅԽԱ	Լ	ԲԹԵ	ՂԵ	ՅՆ	Չ	Է	Մտ	Ի	Այ	ԺԳ	ՏԽ	Այ	Ը
	Բ	ՌՅԽԲ	ԺԱ	Գ	Ե	ՅՆ	Չ	Ա	Մտ	Ի	Այ	Բ	ԳԻ	Մտ	ԼԱ
	Գ	ՌՅԽԳ	ԻԲ	Դ	Ժ	ՅՆ	Չ	Բ	Մտ	Ի	Մտ	ԻԲ	ԳԻ	Այ	ԺԳ
Ա	Դ	ՌՅԽԴ	Գ	ԵՂ	ԺԵ	ՅՆ	Չ	Գ	Մտ	Ի	Այ	Ժ	ԳԻ	Այ	Ղ
	Ե	ՌՅԽԵ	ԺԴ	Է	Ի	ՅՆ	Չ	Ե	Մտ	Ի	Մտ	Լ	ԳԻ	Մտ	ԻԷ
	Զ	ՌՅԽԶ	ԻԵ	Ա	ԻԵ	ՅՆ	Չ	Զ	Մտ	Ի	Այ	ԺԸ	ՏԽ	Այ	ԺԶ
	Է	ՌՅԽԷ	Չ	Բ	Լ	ՅՆ	Չ	Է	Մտ	Ի	Այ	Է	ՏԽ	Այ	Ա
Բ	Ը	ՌՅԽԸ	ԺԷ	ԳԴ	ԼԵ	ՅՆ	Չ	Ա	Մտ	Ի	Մտ	ԻԷ	ՏԽ	Այ	Ի
	Թ	ՌՅԽԹ	ԻԸ	Ե	Խ	ՅՆ	Չ	Բ	Մտ	Ի	Այ	ԺԵ	ՏԽ	Այ	ԺԲ
	Ժ	ՌՅԽԺ	ԼԹ	Չ	ԽԵ	ՅՆ	Չ	Դ	Մտ	Ի	Այ	Դ	ՏԽ	Մտ	ԻԸ
	ԺԱ	ՌՅԽԺԱ	Ի	Է	Ծ	ՅՆ	Չ	Ե	Մտ	Ի	Մտ	ԻԴ	ՏԽ	Այ	ԺԷ
Գ	ԺԲ	ՌՅԽԺԲ	Ա	ԱԲ	ԾԵ	ՅՆ	Չ	Չ	Մտ	Ի	Այ	ԺԲ	ԳԻ	Այ	Ը
	ԺԳ	ՌՅԽԺԳ	ԺԲ	Գ	Կ	ՅՆ	Չ	Ա	Մտ	Ի	Այ	Ա	ԳԻ	Մտ	ԻԴ
	ԺԴ	ՌՅԽԺԴ	ԻԳ	Դ	ԿԵ	ՅՆ	Չ	Բ	Մտ	Ի	Մտ	ԻԱ	ՏԽ	Այ	ԺԳ
	ԺԵ	ՌՅԽԺԵ	Դ	Ե	Հ	ՅՆ	Չ	Գ	Մտ	Ի	Այ	Թ	ԳԻ	Այ	Ե
Դ	ԺԶ	ՌՅԽԺԶ	ԺԵ	ՉԷ	ՀԵ	ՅՆ	Չ	Դ	Մտ	Ի	Մտ	ԻԹ	ԳԻ	Այ	ԻԴ
	ԺԷ	ՌՅԽԺԷ	ԻԶ	Ա	Չ	ՅՆ	Չ	Զ	Մտ	Ի	Այ	ԺԷ	ՏԽ	Այ	Թ
	ԺԸ	ՌՅԽԺԸ	Է	Բ	ՉԵ	ՅՆ	Չ	Է	Մտ	Ի	Այ	Չ	ՏԽ	Այ	Ա
	ԺԹ	ՌՅԽԺԹ	ԺԹ	Գ	Ղ	ՅՆ	Չ	Ա	Մտ	Ի	Մտ	ԻԵ	ԳԻ	Այ	ԻԱ
Ե	Ի	ՌՅԽ	Լ	ՂԵ	ՂԵ	ՅՆ	Չ	Բ	Մտ	Ի	Այ	ԺԳ	ՏԽ	Այ	Ե
	ԻԱ	ՌՅԽԱ	ԺԱ	Չ	Ե	ՅՆ	Չ	Դ	Մտ	Ի	Այ	Բ	ԳԻ	Մտ	ԻԸ
	ԻԲ	ՌՅԽԲ	ԻԲ	Է	Ժ	ՅՆ	Չ	Ե	Մտ	Ի	Մտ	ԻԲ	ԳԻ	Այ	ԺԷ
	ԻԳ	ՌՅԽԳ	Գ	Ա	ԺԵ	ՅՆ	Չ	Չ	Մտ	Ի	Այ	Ժ	ԳԻ	Այ	Բ
Չ	ԻԴ	ՌՅԽԴ	ԺԴ	ԲԳ	Ի	ՅՆ	Չ	Է	Մտ	Ի	Մտ	Լ	ԳԻ	Մտ	ԻԴ
	ԻԵ	ՌՅԽԵ	ԻԵ	Ղ	ԻԵ	ՅՆ	Չ	Բ	Մտ	Ի	Այ	ԺԸ	ՏԽ	Այ	ԺԳ
	ԻԶ	ՌՅԽԶ	Չ	Ե	Լ	ՅՆ	Չ	Գ	Մտ	Ի	Այ	Է	ՏԽ	Այ	Ե
	ԻԷ	ՌՅԽԷ	ԺԷ	Չ	ԼԵ	ՅՆ	Չ	Դ	Մտ	Ի	Մտ	ԻԷ	ՏԽ	Այ	ԺԸ
Է	ԻԸ	ՌՅԽԸ	ԻԸ	ԷԱ	Խ	ՅՆ	Չ	Ե	Մտ	Ի	Այ	ԺԵ	ՏԽ	Այ	Թ

ծ	Մ	ԱՇԱԹ	ԻԲ	Դ	Խ	ՅԱ	Չ	Ք	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԵ	ՏՈ	Այ	Չ
	ՄԱ	ԱՇԱՍ	Ի	Է	Ծ	ՅԱ	Չ	Ե	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԴ	ՏՈ	Այ	ԺԷ
	ՄԲ	ԱՇԱԲ	Ա	Ա	ԾԵ	ՅԱ	Չ	Չ	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԲ	ԳԻ	Այ	Թ
	ՄԳ	ԱՇԱԳ	ԺԲ	Բ	Կ	ՅԱ	Չ	Է	ՄԱ	Ի	Այ	Ա	ԳԻ	ՄԱ	ԻԵ
ԾԱ	ՄԴ	ԱՇԱԴ	ԻԳ	ԳԴ	ԿԵ	ՅԱ	Չ	Ա	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԱ	ՏՈ	Այ	ԺԳ
	ՄԵ	ԱՇԱԵ	Դ	Ե	Հ	ՅԱ	Չ	Գ	ՄԱ	Ի	Այ	Թ	ԳԻ	Այ	Ե
	ՄԶ	ԱՇԱԶ	ԺԵ	Չ	ՀԵ	ՅԱ	Չ	Դ	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԹ	ԳԻ	Այ	ԻԵ
	ՄԷ	ԱՇԱԷ	ԻԶ	Է	Չ	ՅԱ	Չ	Ե	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԷ	ՏՈ	Այ	Ժ
ԾԲ	ՄԸ	ԱՇԱԸ	Է	ԱԲ	ՉԵ	ՅԱ	Չ	Չ	ՄԱ	Ի	Այ	Չ	ՏՈ	Այ	Ա
	ՄԹ	ԱՇԱԹ	ԺԹ	Գ	Ղ	ՅԱ	Չ	Ա	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԵ	ԳԻ	Այ	ԻԱ
	ՄԺ	ԱՇՈ	Լ	Դ	ՂԵ	ՅԱ	Չ	Ք	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԳ	ՏՈ	Այ	Չ
	ՄԺ	ԱՇՈԱ	ԺԱ	Ե	Ե	ՅԱ	Չ	Գ	ՄԱ	Ի	Այ	Բ	ԳԻ	ՄԱ	ԻԹ
ԾԳ	ՄԺ	ԱՇՈԲ	ԻԲ	ՉԱԷ	Ժ	ՅԱ	Չ	Դ	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԲ	ԳԻ	Այ	ԺԷ
	ՄԺ	ԱՇՈԳ	Գ	Ա	ԺԵ	ՅԱ	Չ	Չ	ՄԱ	Ի	Այ	Ժ	ԳԻ	Այ	Բ
	ՄԺ	ԱՇՈԴ	ԺԴ	Բ	Ի	ՅԱ	Չ	Է	ՄԱ	Ի	ՄԱ	Լ	ԳԻ	ՄԱ	ԻԵ
	ՄԺ	ԱՇՈԵ	ԻԵ	Գ	ԻԵ	ՅԱ	Չ	Ա	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԸ	ՏՈ	Այ	ԺԴ
ԾԴ	ՄԺ	ԱՇՈԶ	Չ	ՂԵ	Լ	ՅԱ	Չ	Ք	ՄԱ	Ի	Այ	Է	ՏՈ	Այ	Ե
	ՄԺ	ԱՇՈԷ	ԺԷ	Չ	ԼԵ	ՅԱ	Չ	Դ	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԷ	ՏՈ	Այ	ԺԸ
	ՄԺ	ԱՇՈԸ	ԻԸ	Է	Խ	ՅԱ	Չ	Ե	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԵ	ՏՈ	Այ	Ժ
ԾԵ	ՄԻ	ԱՇԻ	Ի	ԲԳ	Ո	ՅԱ	Չ	Է	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԴ	ՏՈ	Այ	ԺԴ
	ՄԻ	ԱՇԻԱ	Ա	Դ	ՈԵ	ՅԱ	Չ	Ք	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԲ	ԳԻ	Այ	Չ
	ՄԻԲ	ԱՇԻԲ	ԺԲ	Ե	Կ	ՅԱ	Չ	Գ	ՄԱ	Ի	Այ	Ա	ԳԻ	ՄԱ	ԻԹ
	ՄԻ	ԱՇԻԳ	ԻԳ	Չ	ԿԵ	ՅԱ	Չ	Դ	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԱ	ՏՈ	Այ	ԺԱ
ԾԶ	ՄԻ	ԱՇԻԴ	Դ	ԷԱ	Հ	ՅԱ	Չ	Ե	ՄԱ	Ի	Այ	Թ	ԳԻ	Այ	Բ
	ՄԻԵ	ԱՇԻԵ	ԺԵ	Բ(ՆԵ)	ՀԵ	ՅԱ	Չ	Է	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԹ	ԳԻ	Այ	ԻԲ
	ՄԻԶ	ԱՇԻԶ	ԻԶ	Գ	Չ	ՅԱ	Չ	Ա	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԷ	ՏՈ	Այ	ԺԴ
	ՄԻԷ	ԱՇԻԷ	Է	Դ	ՉԵ	ՅԱ	Չ	Ք	ՄԱ	Ի	Այ	Չ	ՏՈ	Այ	Լ
ԾԷ	ՄԻ	ԱՇԻԸ	ԺԸ	ԵԱԶ	Ղ	ՅԱ	Չ	Գ	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԵ	ԳԻ	Այ	ԺԸ
	ՄԻ	ԱՇԻԹ	Լ	Է	ՂԵ	ՅԱ	Չ	Ե	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԳ	ՏՈ	Այ	Ժ
	ՄԼ	ԱՇՀ	ԺԱ	Ա	Ե	ՅԱ	Չ	Չ	ՄԱ	Ի	Այ	Բ	ԳԻ	ՄԱ	ԻԶ
	ՄԼԱ	ԱՇՀԱ	ԻԲ	Բ	Ժ	ՅԱ	Չ	Է	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԲ	ԳԻ	Այ	ԺԵ
ԾԸ	ՄԼԲ	ԱՇՀԲ	Գ	ԳԴ	ԺԵ	ՅԱ	Չ	Ա	ՄԱ	Ի	Այ	Ժ	ԳԻ	Այ	Չ
	ՄԼԳ	ԱՇՀԳ	ԺԴ	Ե	Ի	ՅԱ	Չ	Գ	ՄԱ	Ի	ՄԱ	Լ	ԳԻ	ՄԱ	ԻԲ
	ՄԼԴ	ԱՇՀԴ	ԻԵ	Չ	ԻԵ	ՅԱ	Չ	Դ	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԸ	ՏՈ	Այ	ԺԱ
	ՄԼԵ	ԱՇՀԵ	Չ	Է	Լ	ՅԱ	Չ	Ե	ՄԱ	Ի	Այ	Է	ՏՈ	Այ	Գ
ԾԹ	ՄԼԶ	ԱՇՀԶ	ԺԶ	ԱԲ	ԼԵ	ՅԱ	Չ	Չ	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԷ	ՏՈ	Այ	ԻԲ
	ՄԼԷ	ԱՇՀԷ	ԻԸ	Գ	Խ	ՅԱ	Չ	Ա	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԵ	ՏՈ	Այ	Է
	ՄԼԸ	ԱՇՀԸ	Թ	Դ	ԽԵ	ՅԱ	Չ	Ք	ՄԱ	Ի	Այ	Դ	ՏՈ	Այ	Լ
	ՄԼ	ԱՇՀԹ	Ի	Ե	Ո	ՅԱ	Չ	Գ	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԴ	ՏՈ	Այ	ԺԹ
Կ	ՄԽ	ԱՇԽ	Ա	ՉԱԷ	ՈԵ	ՅԱ	Չ	Դ	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԲ	ԳԻ	Այ	Գ
	ՄԽ	ԱՇԽԱ	ԺԲ	Ա	Կ	ՅԱ	Չ	Չ	ՄԱ	Ի	Այ	Ա	ԳԻ	ՄԱ	ԻԶ
	ՄԽ	ԱՇԽԲ	ԻԳ	Բ	ԿԵ	ՅԱ	Չ	Է	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԱ	ՏՈ	Այ	ԺԵ
	ՄԽ	ԱՇԽԳ	Դ	Գ	Հ	ՅԱ	Չ	Ա	ՄԱ	Ի	Այ	Թ	ԳԻ	ՄԱ	ԼԱ
ԿԱ	ՄԽ	ԱՇԽԴ	ԺԵ	ՂԵ	ՀԵ	ՅԱ	Չ	Ք	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԹ	ԳԻ	Այ	ԺԹ
	ՄԽ	ԱՇԽԵ	ԻԶ	Չ	Չ	ՅԱ	Չ	Դ	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԷ	ՏՈ	Այ	ԺԱ
	ՄԽ	ԱՇԽԶ	Է	Է	ՉԵ	ՅԱ	Չ	Ե	ՄԱ	Ի	Այ	Չ	ՏՈ	Այ	Գ
	ՄԽ	ԱՇԽԷ	ԺԷ	Ա	Ղ	ՅԱ	Չ	Չ	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԵ	ԳԻ	Այ	ՉԶ
ԿԲ	ՄԽ	ԱՇԽԸ	Լ	ԲԳ	ՂԵ	ՅԱ	Չ	Է	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԳ	ՏՈ	Այ	Է
	ՄԽ	ԱՇԽԹ	ԺԱ	Դ	Ե	ՅԱ	Չ	Ք	ՄԱ	Ի	Այ	Բ	ԳԻ	ՄԱ	Լ
	ՄՈ	ԱՇԹ	ԻԲ	Ե	Ժ	ՅԱ	Չ	Գ	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԲ	ԳԻ	Այ	ԺԹ
	ՄՈ	ԱՇԹԱ	Գ	Չ	ԺԵ	ՅԱ	Չ	Դ	ՄԱ	Ի	Այ	Ժ	ԳԻ	Այ	Դ
ԿԳ	ՄՈ	ԱՇԹԲ	ԺԴ	ԷԱ	Ի	ՅԱ	Չ	Ե	ՄԱ	Ի	ՄԱ	Լ	ԳԻ	ՄԱ	ԻԶ
	ՄՈ	ԱՇԹԳ	ԻԵ	Բ(ՆԵ)	ԻԵ	ՅԱ	Չ	Է	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԸ	ՏՈ	Այ	ԺԵ
	ՄՈ	ԱՇԹԴ	Չ	Գ	Լ	ՅԱ	Չ	Ա	ՄԱ	Ի	Այ	Է	ՏՈ	Այ	ԼԱ
	ՄՈ	ԱՇԹԵ	ԺԷ	Դ	ԼԵ	ՅԱ	Չ	Ք	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԷ	ՏՈ	Այ	Ի
ԿԴ	ՄՈ	ԱՇԹԶ	ԻԸ	ԵԱԶ	Խ	ՅԱ	Չ	Գ	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԵ	ՏՈ	Այ	ԺԱ
	ՄՈ	ԱՇԹԷ	Ա	Ա	ՈԵ	ՅԱ	Չ	Է	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԲ	ԳԻ	ՄԱ	Ը
ԿԵ	ՄԿ	ԱՇԿ	ԺԲ	ԳԴ	Կ	ՅԱ	Չ	Ա	ՄԱ	Ի	Այ	Ա	ԳԻ	ՄԱ	ԻԳ
	ՄԿ	ԱՇԿԱ	ԻԳ	Ե	ԿԵ	ՅԱ	Չ	Գ	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԱ	ՏՈ	Այ	ԺԵ
	ՄԿ	ԱՇԿԲ	Դ	Չ	Հ	ՅԱ	Չ	Դ	ՄԱ	Ի	Այ	Թ	ԳԻ	Այ	Դ
	ՄԿ	ԱՇԿԳ	ԺԵ	Է	ՀԵ	ՅԱ	Չ	Ե	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԹ	ԳԻ	Այ	ԻԴ
ԿԶ	ՄԿ	ԱՇԿԴ	ԻԶ	ԱԲ	Չ	ՅԱ	Չ	Չ	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԷ	ՏՈ	Այ	Ը
	ՄԿ	ԱՇԿԵ	Է	Գ	ՉԵ	ՅԱ	Չ	Ա	ՄԱ	Ի	Այ	Չ	ՏՈ	Այ	ԼԱ
	ՄԿ	ԱՇԿԶ	ԺԹ	Դ	Ղ	ՅԱ	Չ	Ք	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԵ	ԳԻ	Այ	Ի
	ՄԿԷ	ԱՇԿԷ	Լ	Ե	ՂԵ	ՅԱ	Չ	Գ	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԳ	ՏՈ	Այ	Ե
ԿԷ	ՄԿ	ԱՇԿԸ	ԺԱ	ՉԱԷ	Ե	ՅԱ	Չ	Դ	ՄԱ	Ի	Այ	Բ	ԳԻ	ՄԱ	ԻԷ
	ՄԿ	ԱՇԿԹ	ԻԲ	Ա	Ժ	ՅԱ	Չ	Չ	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԲ	ԳԻ	Այ	ՉԶ
	ՄՀ	ԱՇԺ	Գ	Բ	ԺԵ	ՅԱ	Չ	Է	ՄԱ	Ի	Այ	Ժ	ԳԻ	Այ	Ը
	ՄՀԱ	ԱՇԺԱ	ԺԴ	Գ	Ի	ՅԱ	Չ	Ա	ՄԱ	Ի	ՄԱ	Լ	ԳԻ	ՄԱ	ԻԴ
ԿԸ	ՄՀԲ	ԱՇԺԲ	ԻԵ	ՂԵ	ԻԵ	ՅԱ	Չ	Ք	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԸ	ՏՈ	Այ	ԺԲ
	ՄՀԳ	ԱՇԺԳ	Չ	Չ	Լ	ՅԱ	Չ	Դ	ՄԱ	Ի	Այ	Է	ՏՈ	Այ	Դ
	ՄՀԴ	ԱՇԺԴ	ԺԷ	Է	ԼԵ	ՅԱ	Չ	Ե	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԷ	ՏՈ	Այ	ԻԴ
	ՄՀԵ	ԱՇԺԵ	ԻԸ	Ա	Խ	ՅԱ	Չ	Չ	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԵ	ՏՈ	Այ	Թ
ԿԹ	ՄՀԶ	ԱՇԺԶ	Թ	ԲԳ	ԽԵ	ՅԱ	Չ	Է	ՄԱ	Ի	Այ	Դ	ՏՈ	Այ	ԼԱ
	ՄՀԷ	ԱՇԺԷ	Ի	Դ	Ո	ՅԱ	Չ	Ք	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԴ	ՏՈ	Այ	Ի
	ՄՀԸ	ԱՇԺԸ	Ա	Ե	ՈԵ	ՅԱ	Չ	Գ	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԲ	ԳԻ	Այ	Ե
	ՄՀ	ԱՇԺԹ	ԺԲ	Չ	Կ	ՅԱ	Չ	Դ	ՄԱ	Ի	Այ	Ա	ԳԻ	ՄԱ	ԻԸ
Հ	ՄՉ	ԱՇԻ	ԻԳ	ԷԱ	ԿԵ	ՅԱ	Չ	Ե	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԱ	ՏՈ	Այ	ՉԶ
	ՄՉ	ԱՇԻԱ	Դ	Բ(ՆԵ)	Հ	ՅԱ	Չ	Է	ՄԱ	Ի	Այ	Թ	ԳԻ	Այ	Ա
	ՄՉ	ԱՇԻԲ	ԺԵ	Գ	ՀԵ	ՅԱ	Չ	Ա	ՄԱ	Ի	ՄԱ	ԻԹ	ԳԻ	Այ	ԻԱ
	ՄՉ	ԱՇԻԳ	ԻԶ	Դ	Չ	ՅԱ	Չ	Ք	ՄԱ	Ի	Այ	ԺԷ	ՏՈ	Այ	ՉԳ

	ՆՃ	ՌՉՂԳ	ԻԶ	Ա	Չ	ՅՆ	Չ	Չ	Մտ	Ի	Այ	Ժ	ՏԻ	Այ	Թ
	ՆՃԵ	ՌՉՂԵ	Է	Բ	ՉԵ	ՅՆ	Չ	Է	Մտ	Ի	Այ	Չ	ՏԻ	Այ	Ա
ՃԺԴ	ՆՃԶ	ՌՉՂԶ	ԺԹ	ԳԴ	Ղ	ՅՆ	Չ	Ա	Մտ	Ի	Մտ	ԻԵ	ԳԻ	Այ	Ի
	ՆՃԷ	ՌՉՂԷ	Լ	Ե	ՂԵ	ՅՆ	Չ	Գ	Մտ	Ի	Այ	ԺԳ	ՏԻ	Այ	Ե
	ՆՃԸ	ՌՉՂԸ	ԺԱ	Չ	Ե	ՅՆ	Չ	Դ	Մտ	Ի	Այ	Բ	ԳԻ	Մտ	ԻԸ
	ՆՃ	ՌՉՂԹ	ԻԲ	Է	Ժ	ՅՆ	Չ	Ե	Մտ	Ի	Մտ	ԻԲ	ԳԻ	Այ	ԺԷ
ՃԺԵ	ՆԿ	ՌՊ	Գ	ԱԲ	ԺԵ	ՅՆ	Չ	Չ	Մտ	Ի	Այ	Ժ	ԳԻ	Այ	Ը
	ՆԿԱ	ՌՊԱ	ԺԴ	Գ	Ի	ՅՆ	Չ	Ա	Մտ	Ի	Մտ	Լ	ԳԻ	Մտ	ԻԴ
	ՆԿԲ	ՌՊԲ	ԻԵ	Դ	ԻԵ	ՅՆ	Չ	Բ	Մտ	Ի	Այ	ԺԸ	ՏԻ	Այ	ԺԳ
	ՆԿԳ	ՌՊԳ	Չ	Ե	Լ	ՅՆ	Չ	Գ	Մտ	Ի	Այ	Է	ՏԻ	Այ	Ե
ՃԺԶ	ՆԿ	ՌՊԴ	ԺԷ	ՉԷ	ԼԵ	ՅՆ	Չ	Դ	Մտ	Ի	Մտ	ԻԷ	ՏԻ	Այ	ԻԴ
	ՆԿԵ	ՌՊԵ	ԻԸ	Ա	Խ	ՅՆ	Չ	Չ	Մտ	Ի	Այ	ԺԵ	ՏԻ	Այ	Թ
	ՆԿԶ	ՌՊԶ	Թ	Բ	ԽԵ	ՅՆ	Չ	Է	Մտ	Ի	Այ	Դ	ՏԻ	Այ	Ա
	ՆԿԷ	ՌՊԷ	Ի	Գ	Ծ	ՅՆ	Չ	Ա	Մտ	Ի	Մտ	ԻԴ	ՏԻ	Այ	ԺԴ
ՃԺԷ	ՆԿԸ	ՌՊԸ	Ա	ԴԵ	ԾԵ	ՅՆ	Չ	Բ	Մտ	Ի	Այ	ԺԲ	ԳԻ	Այ	Ե
	ՆԿ	ՌՊԹ	ԺԲ	Չ	Կ	ՅՆ	Չ	Դ	Մտ	Ի	Այ	Ա	ԳԻ	Մտ	ԻԸ
	ՆԿ	ՌՊԹ	ԻԳ	Է	ԿԵ	ՅՆ	Չ	Ե	Մտ	Ի	Մտ	ԻԱ	ՏԻ	Այ	ԺԷ
	ՆԿ	ՌՊԹ	Դ	Ա	Հ	ՅՆ	Չ	Չ	Մտ	Ի	Այ	Թ	ԳԻ	Այ	Բ
ՃԺԸ	ՆԿԲ	ՌՊԹԲ	ԺԵ	ԲԳ	ՀԵ	ՅՆ	Չ	Է	Մտ	Ի	Մտ	ԻԹ	ԳԻ	Այ	ԻԱ
	ՆԿԳ	ՌՊԹԳ	ԻԶ	Դ	Չ	ՅՆ	Չ	Բ	Մտ	Ի	Այ	ԺԷ	ՏԻ	Այ	ԺԳ
	ՆԿԴ	ՌՊԹԴ	Է	Ե	ՉԵ	ՅՆ	Չ	Գ	Մտ	Ի	Այ	Չ	ՏԻ	Մտ	ԻԹ
	ՆԿԵ	ՌՊԹԵ	ԺԹ	Չ	Ղ	ՅՆ	Չ	Դ	Մտ	Ի	Մտ	ԻԵ	ԳԻ	Այ	ԺԸ
ՃԺԹ	ՆԿԶ	ՌՊԹԶ	Լ	ԲԱ	ՂԵ	ՅՆ	Չ	Ե	Մտ	Ի	Այ	ԺԳ	ՏԻ	Այ	Թ
	ՆԿԷ	ՌՊԹԷ	ԺԱ	ԲՈԵ	Ե	ՅՆ	Չ	Է	Մտ	Ի	Այ	Բ	ԳԻ	Մտ	ԻԵ
	ՆԿԸ	ՌՊԹԸ	ԻԲ	Գ	Ժ	ՅՆ	Չ	Ա	Մտ	Ի	Մտ	ԻԲ	ԳԻ	Այ	ԺԴ
	ՆԿԹ	ՌՊԹԹ	Գ	Դ	ԺԵ	ՅՆ	Չ	Բ	Մտ	Ի	Այ	Ժ	ԳԻ	Այ	Չ
ՃԻ	ՆԶ	ՌՊԻ	ԺԴ	ԵԶ	Ի	ՅՆ	Չ	Գ	Մտ	Ի	Մտ	Լ	ԳԻ	Մտ	ԻԸ
	ՆԶ	ՌՊԻ	ԻԵ	Է	ԻԵ	ՅՆ	Չ	Ե	Մտ	Ի	Այ	ԺԸ	ՏԻ	Այ	Ժ
	ՆԶԲ	ՌՊԻԲ	Չ	Ա	Լ	ՅՆ	Չ	Չ	Մտ	Ի	Այ	Է	ՏԻ	Այ	Բ
	ՆԶԳ	ՌՊԻԳ	ԺԷ	Բ	ԼԵ	ՅՆ	Չ	Է	Մտ	Ի	Մտ	ԻԷ	ՏԻ	Այ	ԻԲ
ՃԻԱ	ՆԶ	ՌՊԻԴ	ԻԸ	ԳԴ	Խ	ՅՆ	Չ	Ա	Մտ	Ի	Այ	ԺԵ	ՏԻ	Այ	Չ
	ՆԶԵ	ՌՊԻԵ	Թ	Ե	ԽԵ	ՅՆ	Չ	Գ	Մտ	Ի	Այ	Դ	ՏԻ	Մտ	ԻԹ
	ՆԶԶ	ՌՊԻԶ	Ի	Չ	Ծ	ՅՆ	Չ	Դ	Մտ	Ի	Մտ	ԻԴ	ՏԻ	Այ	ԺԸ
	ՆԶԷ	ՌՊԻԷ	Ա	Է	ԾԵ	ՅՆ	Չ	Ե	Մտ	Ի	Այ	ԺԲ	ԳԻ	Այ	Գ
ՃԻԲ	ՆԶԸ	ՌՊԻԸ	ԺԲ	ԱԲ	Կ	ՅՆ	Չ	Չ	Մտ	Ի	Այ	Ա	ԳԻ	Մտ	ԻԵ
	ՆԶԹ	ՌՊԻԹ	ԻԳ	Գ	ԿԵ	ՅՆ	Չ	Ա	Մտ	Ի	Մտ	ԻԱ	ՏԻ	Այ	ԺԴ
	ՆԶ	ՌՊԻԹ	Դ	Դ	Հ	ՅՆ	Չ	Բ	Մտ	Ի	Այ	Թ	ԳԻ	Այ	Չ
	ՆԶ	ՌՊԻԹ	ԺԵ	Ե	ՀԵ	ՅՆ	Չ	Գ	Մտ	Ի	Մտ	ԻԹ	ԳԻ	Այ	ԺԹ
ՃԻԳ	ՆԶԲ	ՌՊԻԲ	ԻԶ	ՉԷ	Չ	ՅՆ	Չ	Դ	Մտ	Ի	Այ	ԺԷ	ՏԻ	Այ	Ժ
	ՆԶԳ	ՌՊԻԳ	Է	Ա	ՉԵ	ՅՆ	Չ	Չ	Մտ	Ի	Այ	Չ	ՏԻ	Այ	Բ
	ՆԶԴ	ՌՊԻԴ	ԺԹ	Բ	Ղ	ՅՆ	Չ	Է	Մտ	Ի	Մտ	ԻԵ	ԳԻ	Այ	ԻԲ
ՃԻԴ	ՆԶԵ	ՌՊԻԵ	Լ	Գ	ՂԵ	ՅՆ	Չ	Ա	Մտ	Ի	Այ	ԺԳ	ՏԻ	Այ	Է
	ՆԶԶ	ՌՊԻԶ	ԺԱ	ԴԵ	Ե	ՅՆ	Չ	Բ	Մտ	Ի	Այ	Բ	ԳԻ	Մտ	ԻԹ
	ՆԶԷ	ՌՊԻԷ	ԻԲ	Գ	ԺԵ	ՅՆ	Չ	Ե	Մտ	Ի	Մտ	ԻԲ	ԳԻ	Այ	ՏԻ
	ՆԶԸ	ՌՊԻԸ	ԻԳ	ԵԶ	ԿԵ	ՅՆ	Չ	Գ	Մտ	Ի	Մտ	ԻԱ	ՏԻ	Այ	ԺԸ
	ՆԶԹ	ՌՊԻԹ	Դ	Է	Հ	ՅՆ	Չ	Ե	Մտ	Ի	Այ	Թ	ԳԻ	Այ	Գ
	ՆԶ	ՌՊԻԹ	ԺԵ	Ա	ՀԵ	ՅՆ	Չ	Չ	Մտ	Ի	Մտ	ԻԹ	ԳԻ	Այ	ԻԳ
	ՆԶԲ	ՌՊԻԲ	ԻԶ	Բ	Չ	ՅՆ	Չ	Է	Մտ	Ի	Այ	ԺԷ	ՏԻ	Այ	Ը
ՃԻԸ	ՆԶԳ	ՌՊԻԳ	ԺԷ	ԳԴ	ՉԵ	ՅՆ	Չ	Ա	Մտ	Ի	Այ	Չ	ՏԻ	Մտ	Լ
	ՆԶԴ	ՌՊԻԴ	ԺԹ	Ե	Ղ	ՅՆ	Չ	Գ	Մտ	Ի	Մտ	ԻԵ	ԳԻ	Այ	ԺԹ
	ՆԶԵ	ՌՊԻԵ	Լ	Չ	ՂԵ	ՅՆ	Չ	Դ	Մտ	Ի	Այ	ԺԳ	ՏԻ	Այ	ԺԱ
	ՆԶԶ	ՌՊԻԶ	ԺԱ	Է	Ե	ՅՆ	Չ	Ե	Մտ	Ի	Այ	Բ	ԳԻ	Մտ	ԻԷ
	ՆԶԷ	ՌՊԻԷ	Գ	Գ	ԺԵ	ՅՆ	Չ	Ա	Մտ	Ի	Այ	Ժ	ԳԻ	Այ	Է
	ՆԶԸ	ՌՊԻԸ	ԺԴ	Դ	Ի	ՅՆ	Չ	Բ	Մտ	Ի	Մտ	Լ	ԳԻ	Մտ	ԻԳ
	ՆԶԹ	ՌՊԻԹ	ԻԵ	Ե	ԻԵ	ՅՆ	Չ	Գ	Մտ	Ի	Այ	ԺԸ	ՏԻ	Այ	ԺԲ
ՃԻ	ՆԻ	ՌՊԿ	Չ	ՉԷ	Լ	ՅՆ	Չ	Դ	Մտ	Ի	Այ	Է	ՏԻ	Այ	Գ
	ՆԻԱ	ՌՊԿԱ	ԺԷ	Ա	ԼԵ	ՅՆ	Չ	Չ	Մտ	Ի	Մտ	ԻԷ	ՏԻ	Այ	ԻԳ
	ՆԻԲ	ՌՊԿԲ	ԻԸ	Բ	Խ	ՅՆ	Չ	Է	Մտ	Ի	Այ	ԺԵ	ՏԻ	Այ	Բ
	ՆԻԳ	ՌՊԿԳ	Թ	Գ	ԽԵ	ՅՆ	Չ	Ա	Մտ	Ի	Այ	Դ	ՏԻ	Մտ	ԼԱ
ՃԻԱ	ՆԻԴ	ՌՊԿԴ	Ի	ԴԵ	Ծ	ՅՆ	Չ	Բ	Մտ	Ի	Մտ	ԻԴ	ՏԻ	Այ	ԺԹ
	ՆԻԵ	ՌՊԿԵ	Ա	Չ	ԾԵ	ՅՆ	Չ	Դ	Մտ	Ի	Այ	ԺԲ	ԳԻ	Այ	Դ
	ՆԻԶ	ՌՊԿԶ	ԺԲ	Ա	Կ	ՅՆ	Չ	Ե	Մտ	Ի	Այ	Ա	ԳԻ	Մտ	ԻԷ
	ՆԻԷ	ՌՊԿԷ	ԻԳ	Է	ԿԵ	ՅՆ	Չ	Չ	Մտ	Ի	Մտ	ԻԱ	ՏԻ	Այ	ՉԶ
ՃԻԲ	ՆԻԸ	ՌՊԿԸ	Դ	ԲԳ	Հ	ՅՆ	Չ	Է	Մտ	Ի	Այ	Թ	ԳԻ	Մտ	ԼԱ
	ՆԻԹ	ՌՊԿԹ	ԺԵ	Դ	ՀԵ	ՅՆ	Չ	Բ	Մտ	Ի	Մտ	ԻԹ	ԳԻ	Այ	Ի
	ՆԻ	ՌՊԿԹ	ԻԶ	Ե	Չ	ՅՆ	Չ	Գ	Մտ	Ի	Այ	ԺԷ	ՏԻ	Այ	ԺԲ
ՃԻԸ	ՆԻԱ	ՌՊԿԱ	Է	Չ	ՉԵ	ՅՆ	Չ	Դ	Մտ	Ի	Այ	Չ	ՏԻ	Մտ	ԻԸ
ՃԻԳ	ՆԻԲ	ՌՊԿԲ	ԺԹ	ԲԱ	Ղ	ՅՆ	Չ	Ե	Մտ	Ի	Մտ	ԻԵ	ԳԻ	Այ	ՉԶ

Նշենք, որ այս աղյուսակի հիման վրա էլ վերականգնել ենք Սարգիսի հայոց շարժական

532-ամյա պարբերաշրջանը, որը կուսարանվի առանձին հրատարակությամբ:

Այս աղյուսակի վերադիրները, հնգեակները կրկնվում են 19 տարին մեկ, իսկ յոթներյակը՝ 28 տարին մեկ (19x28=532): Գարնան գիշերահավասարը, Հայտնությունը անշարժ են: Ակնհայտ է, որ Չատկի ամսաթվերը վերականգնել ենք ըստ հուլյան հին և չբարեփոխված տոմարի՝ կիրառելով գաուսյան բանաձևը և այլ համակարգչային հաշվարկներ: Լուսնի լրումները, ամսաթվերը, տիվ-գիշեր հերթափոխերը, ժամերը և մասերը նույնպես կրկնվում են 19-ամյա պարբերաշրջանով (սակայն մենք բաց ենք թողել ժամերն ու րոպեները ծավալի խնայման նպատակով):

Աղյուսակի վերականգնումը թույլ կտա բացահայտել հայոց ամիսների համապատասխանության ամսաթվերը հուլյան ամիսներին, որի շնորհիվ այս ժամանակահատվածի ուսումնասիրման վրա լույս կսփռվի: Այս իմաստով, տոմարագիտական գրականության մեջ Սարգիսի ժամանակաշրջանի ամսաթվերի համապատասխանության վերաբերյալ շատ քիչ ուսումնասիրություններ կան, քանի որ դրանք խրթին են և պարունակում են հազարավոր զուգադրություններ և դրանց կազմման համար անհրաժեշտ են ոչ միայն մարդկային ջանքերը, այլև համակարգչային ծանր հաշվարկներ: Աղյուսակը ցույց է տալիս նաև հունվար ամսվա՝ հայոց առաջին ամսվան համապատասխանելու ամսաթիվը, այդ համապատասխանության շեղումները և Չատկի տոնման օրերն ըստ հուլյան հին տոմարի, որի շնորհիվ ավելի լայն պատկերացում կարելի է կազմել ժամանակի տոմարական տարվա մասին հին տոմարագետների տոնացույցային և օրացույցային հաշվարկների առնչությամբ, քանի որ մեզ հայտնի է, որ օրացույցները կազմվել են այս պարբերաշրջանների հիման վրա: Հնում պարբերաշրջանները միակ միջոցներն են եղել տոմարական և տոնացույցային երկու տարբեր իրողությունները միմյանց կապելու համար և կարծես կմախք են հանդիսացել, որոնց հիման վրա կառուցվել և կազմվել են այլ բազմաթիվ մանրամասն և հակիրճ օրացույցներ, ուստի հույժ կարևոր է Սարգիսի պարբերաշրջանի վերականգնումը ժամանակի խնդիրների բացահայտման, տարբեր համակարգչային հետ-

հաշվարկների իրականացման և նաև պատմական իրադարձությունների թվականների և շաբաթագրերի ճշգրտման համար:

Օգտագործված գրականության ցանկ

Աղբյուրներ Մ. Մ. Մատենադարանի ձեռագրեր՝

1. Հ^{մր} 6815;
2. Հ^{մր} 2001 (2026);
3. Հ^{մր} 2152;
4. Հ^{մր} 8908;
5. Հ^{մր} 5707 (1067);
6. Հ^{մր} 2036;
7. Հ^{մր} 6731:

Ուսումնասիրություններ՝

8. **Աբրահամյան Ա.** Հովհաննես Իմաստասերի մատենագրությունը: – Եր., 1955:
9. Անանիա Շիրակացու մատենագրությունը. Աբրահամյան Ա.Ա., Աբրահամյան Ա.Գ., Աղայան Է. Բ. (խմբ.), – Եր.: «Սովետական գրող» հրատ., 1979:
10. **Աբրահամյան Ա.** Սարգիս Փիլիսոփայի չափածո տոմարը: // «Էջմիածին», 1952:
11. **Բաղայան Հ.** Օրացույցի պատմություն: – Եր., 1970:
12. **Խաչիկյան Լ.** ԺԴ դարի հիշատակարաններ: Հատ. Ա. – Եր., 1955:
13. **Սարգսյան Լ. Ա., Վարդանյան Ռ. Հ., Սիմոնյան Գ.Ս.,** Շ-եակ (ՇԼԲ) կարգ (բոլորակ) հռոմեացուց եւ հայոց Անանիայի Շիրակցույ (Շիրակունույ) (վերականգնություն). Տարեգիրք: – Եր.: ԵՊՀ հրատ., 2009:
14. **Վարդանյան Ռ.** Հայոց տոնացույցը (4-15-րդ դդ.): – Եր.: ՀՀ ԳԱ «Գիտություն» հրատ., 1999:
15. **Վարդանյան Ռ.** «Պատճեն տոմարի հայոց»-ի խմբագրությունների ժամանակի որոշումը (6-18-րդ դարեր): – Եր., 2007:
16. **Աբրահամյան Ա.** Անդրեասի տոմարագիտական աշխատությունները. Գիտական աշխատությունների ժողովածու, հատոր 6-րդ: – Եր., 1967:
17. **Ginzel F.** Handbuch der mathematischen und technischen Chronologie. – Laybzig, 1913. III.

*Տժանա/Հանձնվել է՝ 08.01.2022
 Рецензирована/Գրախոսվել է՝ 22.01.2022
 Принята/Ընդունվել է՝ 27.01.2022*